

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร โดยการทบทวนวรรณกรรมทางการพยาบาลอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับรูปแบบการใช้ผลการวิจัย วิเคราะห์รูปแบบการใช้ผลการวิจัยในวรรณกรรมทางการพยาบาล กลุ่มตัวอย่าง เลือกแบบเจาะจงเป็นวรรณกรรมทางการพยาบาล ที่มีคุณสมบัติผ่านเกณฑ์ที่กำหนด 100 % จำนวน 12 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 42.86 จากวรรณกรรมที่คัดเลือกจำนวน 28 ฉบับ ผลการวิเคราะห์จะนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของบทความ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของบทความ

ตารางที่ 1

จำนวน ร้อยละของลักษณะผู้เขียนบทความ จำแนกตาม จำนวนคนเขียนบทความ การศึกษาสูงสุดของผู้เขียนบทความ ตำแหน่งผู้เขียนบทความ

ข้อมูลทั่วไปของบทความ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนผู้เขียนบทความแต่ละบทความ		
1 คน	4	33.33
2 คน หรือมากกว่า	8	66.67
การศึกษาสูงสุดของผู้เขียนบทความ		
ปริญญาเอก	8	26.67
ปริญญาโท	18	60.00
ปริญญาตรี	4	13.33
ตำแหน่งผู้เขียนบทความ		
clinical nurse specialist	16	43.24
nurse manager/ head nurse	7	18.92
educational specialist	6	16.22
nurse researcher	3	8.11
nurse educator	3	8.11
graduate nursing student	1	2.70
clinical coordinator	1	2.70

จากตารางที่ 1 ลักษณะของผู้เขียนบทความ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท มากที่สุด ร้อยละ 60 จำนวนผู้เขียนบทความ 2 คน หรือมากกว่า ร้อยละ 66.67 และผู้เขียนบทความ มีตำแหน่ง clinical nurse specialist มากที่สุด ร้อยละ 43.24

ตารางที่ 2

จำนวน ร้อยละของบทความ จำแนกตาม ปีที่พิมพ์ วารสารที่เผยแพร่และชนิดบทความ

ข้อมูลทั่วไปของบทความ	จำนวน	ร้อยละ
ปีที่พิมพ์เผยแพร่		
พ. ศ. 2537 (ค. ศ. 1994)	4	33.33
พ. ศ. 2538 (ค. ศ. 1995)	1	8.33
พ. ศ. 2539 (ค. ศ. 1996)	1	8.33
พ. ศ. 2540 (ค. ศ. 1997)	1	8.33
พ. ศ. 2541 (ค. ศ. 1998)	2	16.69
พ. ศ. 2542 (ค. ศ. 1999)	1	8.33
พ. ศ. 2543 (ค. ศ. 2000)	1	8.33
พ. ศ. 2544 (ค. ศ. 2001)	1	8.33
ชื่อวารสารที่เผยแพร่		
Clinical Nurse Specialist	4	33.33
Oncology Nursing Forum	2	16.69
Journal of Nursing Administration	1	8.33
Critical Care Nurse	1	8.33
Journal of Nursing Care Quality	1	8.33
Nursing Clinics of North America	1	8.33
Nurse Education	1	8.33
Journal of Nursing Educator	1	8.33
ชนิดบทความ		
case study report	12	100

จากตารางที่ 2 บทความ ได้มีการตีพิมพ์เผยแพร่มากที่สุด ปี พ.ศ. 2537 ร้อยละ 33.33 บทความมีการพิมพ์เผยแพร่ ในวารสาร Clinical Nurse Specialist มากที่สุด ร้อยละ 33.33 และ บทความ เป็น case study report ร้อยละ 100

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการใช้ผลการวิจัย

ตารางที่ 3

จำนวน ร้อยละของรูปแบบการใช้ผลการวิจัย

รูปแบบการใช้ผลการวิจัย	จำนวน	ร้อยละ
Stetler Model	5	41.67
Iowa Model	2	16.67
Conduct and Utilization in Nursing(CURN) Project	1	8.33
รูปแบบอื่น ๆ	4	33.33

จากตารางที่ 3 รูปแบบการใช้ผลการวิจัย แบบ Stetler Model มีการใช้มากที่สุด ร้อยละ 41.67 รองลงมาได้แก่ Iowa Model พบ ร้อยละ 16.67 Conduct and Utilization in Nursing (CURN) Project ร้อยละ 8.33 ตามลำดับ และรูปแบบอื่น ๆ ร้อยละ 33.33 ได้แก่ รูปแบบที่ประยุกต์จากรูปแบบอื่น, bedside research, linkage model, evidence-based multidisciplinary clinical practice model

ตารางที่ 4

การดำเนินการใช้ผลการวิจัยของรูปแบบสเตลเลอร์ จำแนกตาม วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินการ

การดำเนินการตามแนวคิดของสเตลเลอร์	Radjenovic & Chally, 1998	Huber, 1994	Hanson & Ashley, 1994	Reedy, et al., 1994	Specht, et al., 1995
วัตถุประสงค์	พัฒนาการเรียนการสอนนักศึกษา	พัฒนาคุณภาพการพยาบาล	พัฒนาบุคลากร	พัฒนาบุคลากร	พัฒนาคุณภาพการพยาบาล
ขั้นตอนการดำเนินการ					
1) preparation	มี	มี	มี	มี	ไม่มีข้อมูล
2) validation	มี	มี	มี	มี	ไม่มีข้อมูล
3) comparative evaluation	มี	มี	มี	มี	ไม่มีข้อมูล
4) decision making	มี	มี	มี	มี	ไม่มีข้อมูล
5) translation/application	ไม่มี	มี	มี	มี	ไม่มีข้อมูล
6) evaluation	ไม่มี	ไม่มี	มี	มี	ไม่มีข้อมูล

จากตารางที่ 4 การดำเนินการใช้ผลการวิจัยของรูปแบบสเตลเลอร์ จากวรรณกรรมที่บททวน 5 บทความ พบว่า มีวัตถุประสงค์แตกต่างกัน โดยพบว่ามีการใช้เพื่อพัฒนาบุคลากร 3 บทความ เมื่อพิจารณาตามขั้นตอนการดำเนินงาน พบว่ามี 2 รายงานที่ดำเนินการครบทุกขั้นตอนตามที่สเตลเลอร์เสนอเอาไว้

ตารางที่ 5

การดำเนินการใช้ผลการวิจัยของรูปแบบสเตลเลอร์ จำแนกตาม ผู้ริเริ่ม ผู้ที่เกี่ยวข้อง ผลลัพธ์

การดำเนินการ	Radjenovic & Chally, 1998	Huber, 1994	Hanson & Ashley, 1994	Reedy, et al., 1994	Specht, et al., 1995
ผู้ริเริ่ม	อาจารย์ มหาวิทยาลัยที่สอน วิชาในคลินิก -นักศึกษาปริญญา ตรี	พยาบาลผู้ เชี่ยวชาญ ทางคลินิก	กลุ่มผู้นำในกลุ่ม งานการพยาบาล	พยาบาลผู้เชี่ยวชาญ ทางคลินิก	คณะกรรมการดูแลผู้ป่วย
ผู้ที่เกี่ยวข้อง	-ผู้บริหารทางการ พยาบาล -พยาบาลประจำ การ	-พยาบาล ประจำการ	-กลุ่มพยาบาลเวช ปฏิบัติ	-หัวหน้าหน่วย วิจัยทางการ พยาบาล -ผู้บริหารทาง การพยาบาล -แพทย์ -เภสัชกร	-พยาบาลประจำ การ -ที่ปรึกษาที่เชี่ยวชาญ ชาญ -เภสัชกร
ผลลัพธ์	-นักศึกษาปริญญา ตรีใช้รูปแบบสเตลเลอร์เป็นกรอบแนวคิดในการทำกิจกรรมการใช้ผลการวิจัย	-พยาบาลใช้ เครื่องมือในการประเมิน สภาพผู้ป่วย เอดส์	-พยาบาลเชื่อมั่นใน บทบาทการใช้ผล การวิจัยทั้งในระดับ บุคคลหรือองค์กร -ปรับปรุงคุณภาพ การทำงานโดยการ ใช้ผลการวิจัยใน ปัญหาที่เลือกสรร	-พยาบาล สามารถตัดสินใจใช้ผลการ วิจัยได้อย่าง เหมาะสม -ผู้ป่วยปลอดภัยไม่เกิดภาวะแทรกซ้อนจากการได้รับยา	-เปลี่ยนแปลงวิธีการดูแลและ วัสดุที่ใช้ -อัตราการติดเชื้อที่ ลดลง -ค่าใช้จ่ายในการทำ แผลลดลง

จากตารางที่ 5 การดำเนินการใช้ผลการวิจัยของรูปแบบสเตลเลอร์ พบว่า ผู้ดำเนินการใช้ผลการวิจัย ประกอบด้วยผู้ริเริ่มและผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งส่วนใหญ่เป็นพยาบาลและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นได้แก่ผลลัพธ์ด้านบุคลากร ผู้ป่วย และ ค่าใช้จ่าย

ตารางที่ 6

การดำเนินการใช้ผลการวิจัยของรูปแบบไอโอวา จำแนกตาม วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินการ

การดำเนินการตามแนวคิดของ ไอโอวา	Linda, et al., 1998	Oates, 1997
วัตถุประสงค์	พัฒนาคุณภาพการพยาบาล	พัฒนาคุณภาพการพยาบาล
ขั้นตอนการดำเนินการ		
1) การระบุปัญหา	มี	มี
2) การรวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	มี	มี
3) การพิจารณาหลักฐานงานวิจัย มากพอหรือไม่ ?	มี	มี
4) การเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติ	มี	มี
5) การควบคุมติดตามผลลัพธ์ที่เกิด		
ขึ้น	มี	มี

จากตารางที่ 6 การดำเนินการใช้ผลการวิจัยของรูปแบบไอโอวา ทั้ง 2 บทความพบว่า มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคุณภาพการพยาบาล และมีการดำเนินการครบทุกขั้นตอนตามรูปแบบของไอโอวา

ตารางที่ 7

การดำเนินการใช้ผลการวิจัยของรูปแบบไอโอวา จำแนกตาม ผู้ริเริ่ม ผู้ที่เกี่ยวข้อง ผลลัพธ์

การดำเนินการ	Linda, et al., 1998	Oates, 1997
ผู้ริเริ่ม	คณะดำเนินการใช้ผลการวิจัย	ทีมสหสาขาวิชาชีพ ประกอบด้วย -พยาบาลผู้เชี่ยวชาญทางคลินิก -พยาบาลด้านการศึกษา -พยาบาลประจำการ -กลุ่มผู้ดูแลผู้ป่วยที่เป็นเนื้องอก
ผู้ที่เกี่ยวข้อง	-แพทย์ผู้ชำนาญด้านหัวใจ -พยาบาล -หัวหน้าหน่วยวิจัยทางการแพทย์พยาบาล	-ไม่มีข้อมูล
ผลลัพธ์	-ผู้ป่วยปลอดภัยจากภาวะแทรกซ้อนและ พึงพอใจ -ลดค่าใช้จ่าย	-บุคลากรใช้อุปกรณ์ได้สะดวกขึ้น -ลดค่าใช้จ่ายในการใช้อุปกรณ์ -ผู้ป่วยปลอดภัยไม่มีการติดเชื้อ

จากตารางที่ 7 การดำเนินการใช้ผลการวิจัยของรูปแบบไอโอวา พบว่า ผู้ดำเนินการใช้ผลการวิจัยประกอบด้วยผู้ริเริ่มและผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการใช้ผลการวิจัยที่เป็นทีมสหสาขาวิชาชีพ และแสดงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นได้ผลลัพธ์ด้าน บุคลากร ผู้ป่วยและค่าใช้จ่าย

ตารางที่ 8

การดำเนินการใช้ผลการวิจัยของรูปแบบ CURN จำแนกตาม วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินการ ผู้ริเริ่ม ผู้ที่เกี่ยวข้อง ผลลัพธ์

การดำเนินการตามแนวคิด CURN	Beaudry, et al., 1996
วัตถุประสงค์	-พัฒนานุเคราะห์
ขั้นตอนการดำเนินการ	-ประยุกต์รูปแบบ CURN
1) การระบุอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับปัญหาการดูแลผู้ป่วย	มี
2) การระบุและประเมินหลักฐานการวิจัย	มี
3) การปรับเปลี่ยนประยุกต์ความรู้ไปแก้ปัญหาหรือจัดทำโครงการ	มี
4) การทดลองใช้ทางคลินิกและประเมินผล	มี
5) การตัดสินใจ	-ไม่มีข้อมูล
6) การพัฒนาวิธีการเพื่อขยายหรือเผยแพร่วิธีการปฏิบัติใหม่	มี
7) พัฒนากลไกเพื่อธำรงนวัตกรรม	-ไม่มีข้อมูล
ผู้ริเริ่ม	-พยาบาลผู้เชี่ยวชาญทางคลินิก
ผู้ที่เกี่ยวข้อง	-ผู้เชี่ยวชาญการวิจัยทางการแพทย์ -พยาบาลผู้เชี่ยวชาญ
ผลลัพธ์	-ผู้ป่วยพักผ่อนได้มากขึ้นและปลอดภัย -พยาบาลปฏิบัติงานสะดวก ขจัดงานที่ไม่จำเป็น -ลดต้นทุน

ตารางที่ 8 การดำเนินการใช้ผลการวิจัยของรูปแบบ CURN 1 บทความ พบว่า มี วัตถุประสงค์ในการพัฒนานุเคราะห์และพบว่าการดำเนินการไม่ครบทุกขั้นตอนที่ CURN เสนอแนะไว้ ผู้ดำเนินการใช้ผลการวิจัย เป็นพยาบาลและแสดงผลลัพธ์ที่เกิดกับบุคลากร ผู้ป่วยและค่าใช้จ่าย

ตารางที่ 9

การดำเนินการใช้ผลการวิจัยของรูปแบบอื่น ๆ จำแนกตาม วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินการ ผู้ริเริ่ม ผู้ที่เกี่ยวข้อง ผลลัพธ์

การดำเนินการ	ประยุกต์จากรูปแบบอื่น ๆ (Quinn, 2001)	bedside nursing research (Prichard, et al., 1994)	evidence-based multidisciplinary clinical practice model (Goode, 1999)	Linkage model (Jones, 2000)
วัตถุประสงค์	พัฒนานักศึกษา	-พัฒนาคุณภาพ การพยาบาล	-พัฒนาคุณภาพการ พยาบาล	-พัฒนาคุณภาพ การพยาบาล
ขั้นตอนการ ดำเนินการ	1.การระบุปัญหาที่พบในการ ปฏิบัติการทางคลินิกและวิจัยที่ เกี่ยวข้อง 2.การใช้การวิพากษ์ในการ สังเคราะห์งานวิจัย 3.การกำหนดพื้นฐานการวิจัยที่ เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการ พยาบาล 4.การสร้างชุดกิจกรรมทางการ พยาบาลและแนวทางปฏิบัติ 5.กำหนดผลลัพธ์ที่คาดว่าจะเกิด ขึ้น 6.การประเมินผลและการเผยแพร่	-ไม่มีข้อมูล	-ไม่มีข้อมูล	-ไม่มีข้อมูล
ผู้ริเริ่ม	-อาจารย์เจ้าของกระบวนวิชา -คณะกรรมการใช้ผลการวิจัย	-พยาบาลผู้เชี่ยวชาญทางคลินิก	-หน่วยงานที่รับผิดชอบ	-ผู้ปฏิบัติ
ผู้ที่เกี่ยวข้อง	-พยาบาลประจำการ	-พยาบาลประจำ การ	-ทีมสหสาขาวิชา ชีพ	-ผู้บริหาร -ที่ปรึกษา
ผลลัพธ์	-นักศึกษามีความสามารถในการใช้ ผลการวิจัย	-ไม่มีข้อมูล	-ลดระยะเวลา ทำงาน -ประหยัด	-การดูแลผู้ป่วย เร็วขึ้น

จากตารางที่ 9 พบว่า มีการระบุวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบุคลากร 1 บทความ และพัฒนาคุณภาพ 3 บทความ รูปแบบที่ประยุกต์จากรูปแบบอื่น ๆ เสนอขั้นตอนที่มีลักษณะร่วมเอาไว้ ผู้ดำเนินการใช้ผลการวิจัยและผลลัพธ์แตกต่างกัน โดยพบว่า รูปแบบประยุกต์จากรูปแบบอื่น ๆ แสดงผลลัพธ์ด้านบุคลากร evidence-based multidisciplinary clinical practice model แสดงผลลัพธ์ด้านค่าใช้จ่ายและเวลา Linkage model แสดงผลลัพธ์ด้านผู้ป่วย และ bedside nursing research ไม่มีข้อมูลแสดงผลลัพธ์

อภิปรายผล

ผลการศึกษารวบรวมวรรณกรรมอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับรูปแบบการใช้ผลการวิจัย ผู้วิจัยอภิปรายผลตามลำดับดังนี้

1. บทความที่ศึกษาทุกบทความเป็นกรณีศึกษาทั้งหมด ซึ่งตามการแบ่งระดับของข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่กำหนดโดย สถาบันโจนาบริกค์ จัดเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ ระดับ 4 ถึงแม้จะเป็นระดับของข้อมูลเชิงประจักษ์ที่มีระดับต่ำที่สุด แต่ก็ยังเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ดีที่สุดในปัจจุบันนี้ ทั้งนี้เนื่องจาก วัตถุประสงค์ในการเสนอบทความที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการศึกษารุ่นนี้ เป็นการเสนอตัวอย่างการใช้ รูปแบบการใช้ผลการวิจัยมากกว่าเป็นการทดสอบรูปแบบการใช้ผลการวิจัยและเพื่อโน้มน้าวให้พยาบาลมีการนำผลการวิจัยมาใช้ในการปฏิบัติมากขึ้น
2. รูปแบบการใช้ผลการวิจัยที่ปรากฏในวรรณกรรมทางการพยาบาล พบว่ามีการใช้รูปแบบสเตทเตอร์มากที่สุด และมีรองลงมา ได้แก่ รูปแบบไอโอวา รูปแบบโครงการดำเนินการและใช้ผลการวิจัยทางการพยาบาล ตามลำดับ นอกจากนั้น พบว่ามีการใช้รูปแบบอื่น ๆ ได้แก่ รูปแบบที่ประยุกต์จากรูปแบบอื่น ๆ วิจัยทางการพยาบาลข้างเตียง รูปแบบเครือข่าย รูปแบบการปฏิบัติทางคลินิกสหสาขาวิชาที่ใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพบว่ามีการใช้บ่อย เมื่อวิเคราะห์รูปแบบการใช้ผลการวิจัยในแต่ละรูปแบบ พบว่ามีวัตถุประสงค์ของการนำผลการวิจัยไปใช้แตกต่างกันและมีลักษณะการใช้ผลการวิจัยแตกต่างกัน ดังรายละเอียดดังนี้

2.1 รูปแบบการใช้ผลการวิจัยในแต่ละรูปแบบ

1. รูปแบบสเตทเตอร์ มีเป้าหมายในการพัฒนาบุคลากร (Radjenovic & Chally, 1998 ; Hanson & Ashley, 1994 ; Reedy, Shivnan, Hanson, Haisfield, & Gregory, 1994) มากกว่าการพัฒนาคุณภาพ (Huber, 1994; Specht, Bergquist & Frantz, 1995) (ดังตารางที่ 4) การที่การใช้รูปแบบสเตทเตอร์มาก อภิปรายได้ว่า รูปแบบสเตทเตอร์ เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นจากความพยายามที่ต้องการให้เกิดการใช้และเผยแพร่การวิจัยทางการพยาบาล เพื่อแก้ปัญหาในการ

ปฏิบัติงาน รวมทั้งใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจในการเปลี่ยนแปลงการดูแลผู้รับบริการและเป็นรูปแบบที่ใช้ในระดับบุคคล โดยผู้ปฏิบัติสามารถนำผลที่ได้จากการดำเนินการตามรูปแบบนี้ เป็นแนวทางใหม่ในการปฏิบัติและเสนอต่อผู้บริหารเพื่อปรับเปลี่ยน นโยบาย วิธีปฏิบัติ ต่อไป นอกจากนั้นพบว่าผู้ริเริ่มโครงการที่ใช้ รูปแบบของสเตทเลอร์ มีตำแหน่งเป็นพยาบาลผู้เชี่ยวชาญทางคลินิก (ตารางที่ 4) สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของพยาบาลผู้เชี่ยวชาญทางคลินิกซึ่งปฏิบัติงานใกล้ชิดผู้ป่วย มีบทบาทในการเป็นผู้นำทางคลินิกที่ถูกคาดหวังว่าต้องมีความสามารถในการวิจัยและการนำผลการวิจัยมาใช้ปรับปรุงคุณภาพการปฏิบัติการพยาบาล แต่ยังมีการใช้ผลการวิจัยน้อย พยาบาลผู้เชี่ยวชาญทางคลินิก ต้องเป็นผู้ริเริ่มและโน้มน้าวให้มีการใช้ผลการวิจัยที่แพร่หลายมากขึ้น ดังนั้นจึงมีการใช้รูปแบบการใช้ผลการวิจัยของสเตทเลอร์มากที่สุด ด้วยรูปแบบนี้มุ่งขอบเขตมุ่งขอบเขตการพัฒนาบุคลากรและมีความเหมาะสมในระดับผู้ปฏิบัติ (Oates, 1997)

รูปแบบสเตทเลอร์ ที่ปรากฏในกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะการใช้ผลการวิจัยในการปฏิบัติ (instrumental use) ที่เป็นไปตามการแบ่งลักษณะการใช้ผลการวิจัยของสเตทเลอร์ โพลิตและฮังเลอร์ (Stetler, 1994; Polit & Hungler, 1999) อันเป็นการใช้ความรู้อย่างเป็นรูปธรรมนำไปใช้ในการปฏิบัติอย่างชัดเจนและมีผลต่อผู้ป่วยโดยตรง และเป็นการนำผลการวิจัยไปใช้ในระดับบุคคล รวมทั้งมีการแสดงประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบที่เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยพบว่า มีผลต่อผู้ป่วย เช่น ผู้ป่วยปลอดภัยไม่เกิดภาวะแทรกซ้อนจากการได้รับยา (Reedy, et al., 1994) และอัตราการติดเชื้อที่ลดลง (Specht, et al., 1995) และมีผลต่อองค์กร โดยมีการปรับปรุงคุณภาพการทำงานโดยการใช้ผลการวิจัยในปัญหาที่เลือกสรรในระดับองค์กร (Hanson & Ashley, 1994) และมีการใช้ในระดับผู้ปฏิบัติ เช่น นักศึกษาปริญญาตรีใช้รูปแบบสเตทเลอร์เป็นกรอบแนวคิดในการทำกิจกรรมการใช้ผลการวิจัย (Radjenovic & Chally, 1998) และพยาบาลใช้เครื่องมือในการประเมินสภาพผู้ป่วยเอดส์ (Huber, 1994) มีผลทำให้พยาบาลเชื่อมั่นในบทบาทการใช้ผลการวิจัย (Hanson & Ashley, 1994) และสามารถตัดสินใจใช้ผลการวิจัยได้อย่างเหมาะสม (Reedy, et al., 1994) และมีผลต่อการปฏิบัติโดยเปลี่ยนแปลงวิธีการดูแลแผลและวัสดุที่ใช้ ทำให้ค่าใช้จ่ายในการทำแผลลดลง (Specht, et al., 1995)

ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่ารูปแบบสเตทเลอร์ เป็นรูปแบบที่เหมาะสมและถูกเลือกมาใช้ในการพัฒนาบุคลากรร่วมไปกับการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติ สามารถนำไปใช้ทั้งในระดับบุคคลและระดับองค์กร

2) รูปแบบไอโอวา เป็นรูปแบบที่ใช้รองลงมา จากรูปแบบของสเตทเลอร์ (Oates, 1997 ; Linda, Sargent, and Burke, 1998) (ดังตารางที่ 7) อภิปรายได้ว่า รูปแบบไอโอวา เป็นรูปแบบที่น่าเสนอหลังจากรูปแบบของสเตทเลอร์ จะเห็นได้ว่าการตีพิมพ์รูปแบบไอโอวา

ประมาณปี ค. ศ. 1994 และมีการนำเสนอตัวอย่างการใช้ในปี ค. ศ. 1997 และปี ค. ศ. 1998 และเป็นรูปแบบที่มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคุณภาพการพยาบาล ซึ่งเป็นการนำไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลโดยตรงและมีการใช้ในระดับองค์กรโดยทีมสหสาขาวิชาชีพ การนำรูปแบบการใช้ผลการวิจัยที่มีการใช้ทั้งองค์กรมาใช้ในหน่วยงานนั้นอาจเป็นสิ่งที่ยากกว่าการนำผลการวิจัยมาใช้ในระดับบุคคล เนื่องจากการใช้ในระดับองค์กรต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องจึงจะทำให้การดำเนินการประสบผลสำเร็จ ซึ่งรูปแบบนี้สอดคล้องกับการที่สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาลได้กำหนดแนวทางการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล โดยให้โรงพยาบาลกำหนดมาตรฐานการจัดบริการหรือการบริหารหน่วยงานโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นแนวทางในการตัดสินใจ ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพ เพื่อให้ผู้รับบริการได้รับบริการที่มีคุณภาพและเกิดความพึงพอใจ โดยทีมสหสาขาวิชาชีพ (สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2541)

นอกจากนี้ยังพบว่ารูปแบบไอโอวา ถูกใช้ในการปฏิบัติเพียงอย่างเดียว ซึ่งมีการใช้ที่เป็นรูปธรรมเกิดผลกับผู้ป่วยโดยตรงและมีการแสดงประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบ เช่น ผู้ป่วยปลอดภัยจากภาวะแทรกซ้อนและมีความพึงพอใจสูงขึ้น ลดค่าใช้จ่าย (Linda, et al., 1998) บุคลากรใช้อุปกรณ์ได้สะดวกขึ้น ลดค่าใช้จ่ายในการซื้ออุปกรณ์ ผู้ป่วยปลอดภัยและไม่มีการติดเชื้อ (Oates, 1997)

รูปแบบของไอโอวาจัดว่าเป็นรูปแบบการใช้ผลการวิจัยที่ต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายหน่วยงานในองค์กรและได้เสนอว่าเป็นรูปแบบที่มีทั้งประสิทธิภาพทั้งในแง่ประโยชน์ต่อผู้ป่วยและองค์กร และเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงระบบการบริการด้านสุขภาพในไทย

3) รูปแบบของโครงการดำเนินการและใช้ผลการวิจัยทางการพยาบาล เป็นรูปแบบที่มีการใช้น้อย ทั้งที่มีการเสนอตั้งแต่ปี ค. ศ. 1975 ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบนี้ถูกนำเสนอในโครงการของหน่วยงานที่ร่วมโครงการเท่านั้น และขั้นตอนการดำเนินการอาจไม่เป็นรูปธรรมเท่าที่ควรเมื่อเทียบกับรูปแบบของสเตเตอร์และรูปแบบของไอโอวา และมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบุคลากร เช่นเดียวกับสเตเตอร์โมเดลและใช้เป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ผลการวิจัย (Beaudry, VandenBosch, & Anderson, 1996) (ดังตารางที่ 8) มีลักษณะการใช้ในระดับปฏิบัติและมีการแสดงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วยโดยตรง เช่นผู้ป่วยพักผ่อนได้มากขึ้นและปลอดภัยพยาบาลปฏิบัติงานสะดวก ขาดงานที่ไม่จำเป็น ลดต้นทุน เป็นต้น (Oates, 1997) เนื่องจากการนำเสนอรูปแบบนี้ไม่ชัดเจนอาจไม่เหมาะสมที่จะเลือกรูปแบบนี้ไปใช้ได้

4) รูปแบบอื่น ๆ ได้แก่ bedside nursing research (Prichard, Norville, Oakes, Gattuso & Howard, 1994) evidence-based multidisciplinary clinical practice model (Goode, 1999) Linkage model (Jones, 2000) ทั้ง 3 รูปแบบมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคุณภาพ

ภาพ ซึ่งมีลักษณะการใช้ในการปฏิบัติ และมีการแสดงประสิทธิภาพในแต่ละรูปแบบคือ ลดระยะเวลาในการทำงาน ประหยัด การดูแลผู้ป่วยเร็วขึ้น (Prichard, Norville, Oakes, Gattuso & Howard, 1994 ;Goode, 1999; Jones, 2000) ส่วนรูปแบบที่ประยุกต์จากรูปแบบอื่น ๆ (Quinn, 2001) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนานักศึกษา ซึ่งเป็นลักษณะการใช้เชิงแนวคิด ทำให้นักศึกษาเกิดความรู้ความเข้าใจ ในใช้รูปแบบการใช้ผลการวิจัย รูปแบบการใช้ผลการวิจัยที่ควินน์นำเสนอจึงเป็นรูปแบบที่ค่อนข้างง่ายต่อความเข้าใจ สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติและมีลักษณะร่วมเหมือนกับรูปแบบอื่นที่กล่าวมา ส่วนอีก 3 รูปแบบไม่มีข้อมูลแสดงขั้นตอนจึงไม่สามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบกับรูปแบบอื่นได้ ทั้งนี้อาจไม่สามารถให้ข้อมูลในการนำ 3 รูปแบบไปใช้ในหน่วยงานได้ อย่างไรก็ตามทุกรูปแบบที่ถูกนำเสนอ แสดงถึงความมุ่งมั่นในการใช้ผลการวิจัยในการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลทั้งสิ้น

รูปแบบการใช้ผลการวิจัยที่พบจากการศึกษาครั้งนี้มีไม่ครบทุกรูปแบบตามที่ได้ทบทวนในวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องผู้วิจัย พบว่า รูปแบบการใช้ผลการวิจัยแต่ละรูปแบบมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติ และมีจุดเริ่มต้นและการดำเนินการที่แตกต่างกันออกไป ถึงแม้จะใช้รูปแบบกระบวนการใช้ผลการวิจัยเดียวกัน ระดับการใช้รูปแบบการใช้ผลการวิจัยแต่ละรูปแบบแตกต่างกันโดย รูปแบบของโครงการดำเนินการและใช้ผลการวิจัยทางการพยาบาล และรูปแบบไอโอวา เป็นรูปแบบที่ใช้ในระดับองค์กร คือองค์กรมีส่วนร่วมในกระบวนการใช้ผลการวิจัย ส่วน รูปแบบสเตเตอร์เป็นรูปแบบที่ใช้ในระดับผู้ปฏิบัติ องค์กรอาจมีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการใช้ผลการวิจัยก็ได้

2.2 จากผลการศึกษา พบว่า รูปแบบของโครงการดำเนินการและใช้ผลการวิจัยทางการพยาบาล และ รูปแบบไอโอวาและ รูปแบบสเตเตอร์ มีขั้นตอนที่คล้ายกัน โดยในขั้นตอนแรก เริ่มจากการกำหนดปัญหา รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นและประเมินงานวิจัย การดำเนินการใช้ผลการวิจัย และประเมินผลการใช้ผลการวิจัย ซึ่งทุกขั้นตอนต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องโดยต้องมีการเผยแพร่รูปแบบการใช้ผลการวิจัย ผ่านช่องทางการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การที่พยาบาลจะยอมรับและนำไปใช้ จะต้องใช้เวลาพอสมควร เพื่อตัดสินใจในการยอมรับในเวลาต่อมา รวมทั้ง ระบบโครงสร้างขององค์กร ก็เป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการใช้รูปแบบการใช้ผลการวิจัยนั้น จะเห็นได้ว่า แต่ละรูปแบบมีการพัฒนาขึ้นจากความพยายามที่ต้องการให้เกิดการใช้ผลการวิจัยทางการพยาบาล ตลอดจนเพื่อพัฒนาคุณภาพในการปฏิบัติการพยาบาลแก่ผู้รับบริการทำให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาและการปฏิบัติ (White, Leske , & Percy, 1995) และขั้นตอนการดำเนินงานในแต่ละรูปแบบ มีลักษณะร่วมที่สอดคล้องกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมของโรเจอร์ ประกอบด้วย 5 ระยะดังนี้

ระยะความรู้ เป็นระยะที่บุคคลหรือกลุ่มคนตระหนักเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น ระยะโน้มน้าว เป็นระยะที่บุคคลหรือกลุ่มคนเกิดทัศนคติ เห็นคุณค่าของนวัตกรรม ระยะตัดสินใจ เป็นระยะที่ตัดสินใจที่จะยอมรับหรือปฏิเสธการใช้นวัตกรรม ระยะนำไปปฏิบัติ เป็นระยะนำนวัตกรรมไปปฏิบัติ ระยะยืนยัน เป็นระยะประเมินประสิทธิผลของแต่ละนวัตกรรมนั้น (Burns & Grove, 1997)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ พบว่า บทความที่มีการพิมพ์เผยแพร่ ในวารสาร Clinical Nurse Specialist มากที่สุด ร้อยละ 33.33 รองลงมาเป็น Oncology Nursing Forum และ Journal of Nursing Administration, Critical Care Nurse, Journal of Nursing Care Quality, Nursing Clinics of North America, Nurse Education, Journal of Nursing Education ร้อยละ 8.33 เท่ากัน (ตารางที่ 2) อภิปรายได้ว่า เนื่องจากผลการวิจัยยังไม่แพร่หลายในหมู่พยาบาล และรูปแบบการใช้ผลการวิจัยจัดเป็นนวัตกรรมใหม่ จึงมีการเผยแพร่ในวารสาร Clinical Nurse Specialist มาก ซึ่งผู้อ่านส่วนใหญ่เป็น clinical nurse specialist และเป็นผู้ปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งจบระดับบัณฑิตศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย สามารถอ่านรายงานวิจัย และนำผลการวิจัยไปใช้ได้ ซึ่งการเผยแพร่ในลักษณะเช่นนี้ จะสามารถทำให้พยาบาลสามารถ นำผลการวิจัยไปใช้มากขึ้น

3. รูปแบบ (model) กระบวนการใช้ผลการวิจัยในวรรณกรรมทางการพยาบาล ที่มีการนำไปใช้จริงและมีการประเมินผลลัพธ์การใช้ผลการวิจัย ดังนี้

3.1 Conduct and Utilization in Nursing (CURN) Project มีการประเมินผลการดำเนินการใช้ผลการวิจัย ด้านผู้ป่วยและต้นทุน

3.2 Stetler model มีการประเมินผลการดำเนินการใช้ผลการวิจัย ด้านผู้ป่วยและค่าใช้จ่าย

3.3 Iowa model มีการประเมินผลการดำเนินการใช้ผลการวิจัย ด้านผู้ป่วย บุคลากรและค่าใช้จ่าย

3.4 รูปแบบอื่น ๆ มีการประเมินผลดำเนินการใช้ผลการวิจัย ด้านบุคลากรและค่าใช้จ่าย

จะเห็นได้ว่า รูปแบบการใช้ผลการวิจัยทุกรูปแบบมีการนำเสนอข้อมูลแสดงประสิทธิภาพของแต่ละรูปแบบในลักษณะที่แตกต่างกันขึ้นกับวัตถุประสงค์ของการนำผลการวิจัยไปใช้ และพบว่าทุกรูปแบบได้เสนอประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ ผู้ป่วย ผู้ปฏิบัติ และองค์กร

ดังนั้น การจะใช้รูปแบบการใช้ผลการวิจัย มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารทางการพยาบาลควรตระหนักและเห็นความสำคัญ ของการใช้รูปแบบการใช้ผลการวิจัย ตลอดจนเป็นผู้นำ ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการใช้รูปแบบการใช้ผลการวิจัย ในหน่วยงาน โดย

กำหนดรูปแบบการใช้ผลการวิจัย ไว้ในปรัชญาและวัตถุประสงค์ขององค์กร เพื่อให้พยาบาลผู้
ปฏิบัติการพยาบาล ตระหนักและเห็นความสำคัญในการใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการปฏิบัติ
งาน เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร (Radjenovic & Chally, 1998)